Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 6. novembra 2012 *

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Sociálna politika — Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolaní — Smernica 2000/78/ES — Článok 2 a článok 6 ods. 1 — Vnútroštátny režim, ktorý stanovuje, že služobný pomer sudcov, prokurátorov a notárov povinne zaniká dovŕšením veku 62 rokov — Legitímne ciele odôvodňujúce rozdielne zaobchádzanie so zamestnancami, ktorí nedovŕšili vek 62 rokov — Primeranosť dĺžky prechodného obdobia“

Vo veci C-286/12,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 7. júna 2012,

Európska komisia, v zastúpení: J. Enegren a K. Talabér-Ritz, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Maďarsku, v zastúpení: M. Z. Fehér, splnomocnený zástupca,

žalovanému,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano (spravodajca), sudcovia A. Borg Barthet, M. Ilešič, E. Levits a J.-J. Kasel,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na uznesenie predsedu Súdneho dvora z 13. júla 2012, ktorým sa rozhodlo prejednať vec v skrátenom súdnom konaní podľa článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 133 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. októbra 2012,

po vypočutí generálnej advokátky,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: maďarčina.

Rozsudok

1 Európska komisia svojou žalobou navrhuje, aby Súdny dvor konštatoval, že si Maďarsko tým, že prijalo vnútroštátny režim, ktorý stanovuje, že dovŕšením veku 62 rokov zaniká služobný pomer sudcov, prokurátorov a notárov, čo vedie k rozdielnemu zaobchádzaniu na základe veku, ktoré nie je odôvodnené oprávnenými cieľmi a ktoré v každom prípade vo vzťahu k sledovaným cieľom nie je primerané ani nevyhnutné, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 2 a článku 6 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní (Ú. v. ES L 303, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

Právny rámec

Právo Únie

2 Článok 1 smernice 2000/78 stanovuje:

„Účelom tejto smernice je ustanovenie všeobecného rámca pre boj proti diskriminácii v zamestnaní a povolaní na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, s cieľom zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania.“

3 Článok 2 ods. 1 a 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Na účely tejto smernice sa pod pojmom ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘ rozumie, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1.

2. Na účely odseku 1:

a) o priamu diskrimináciu ide, ak sa z niektorého z dôvodov uvedených v článku 1 zaobchádza s jednou osobou nepriaznivejšie ako sa v porovnateľnej situácii zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou;

b) o nepriamu diskrimináciu ide, keď zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax by uviedla osoby určitého náboženstva alebo viery, s určitým zdravotným postihnutím, určitého veku alebo určitej sexuálnej orientácie do nevýhodného postavenia v porovnaní s inými osobami, iba ak [okrem prípadu, ak – *neoficiálny preklad*]:

i) takýto predpis, kritérium alebo zvyklosť sú objektívne odôvodnené oprávneným cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné alebo

…“

4 Článok 6 ods. 1 uvedenej smernice znie takto:

„Bez ohľadu na článok 2 ods. 2 členské štáty môžu stanoviť, že rozdiely v zaobchádzaní z dôvodu veku nie sú diskrimináciou, ak v kontexte vnútroštátnych právnych predpisov sú objektívne a primerane odôvodnené oprávneným cieľom, vrátane zákonnej politiky zamestnanosti, trhu práce a cieľov odbornej prípravy, a ak prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné.

Takéto rozdiely v zaobchádzaní môžu okrem iného zahrňovať:

a) stanovenie osobitných podmienok prístupu k zamestnaniu a odbornej príprave, zamestnaniu a povolaniu vrátane podmienok prepúšťania a odmeňovania pre mladých a starších pracovníkov a osoby s opatrovateľskými povinnosťami, aby sa podporila ich profesionálna integrácia alebo aby sa zabezpečila ich ochrana;

…“

Maďarské právo

5 § 57 ods. 2 zákona č. LXVII z roku 1997 o právnom postavení a odmeňovaní sudcov do 31. decembra 2011 v podstate umožňoval, aby sudcovia naďalej vykonávali funkciu až do dovŕšenia veku 70 rokov.

6 Nový základný zákon, ktorý bol prijatý 25. apríla 2011 a nadobudol účinnosť 1. januára 2012 (ďalej len „základný zákon“), v článku 26 ods. 2 stanovuje, že „s výnimkou predsedu Kúrie môžu sudcovia naďalej vykonávať funkciu až do dovŕšenia všeobecne stanoveného veku odchodu do dôchodku“.

7 V tejto súvislosti článok 12 ods. 1 prechodných ustanovení základného zákona (ďalej len „prechodné ustanovenia“) stanovuje:

„Ak sudca dovŕši vek na priznanie starobného dôchodku, ktorý je všeobecne stanovený v článku 26 ods. 2 základného zákona, pred 1. januárom 2012, jeho funkcia zaniká 30. júna 2012. Ak dovŕši vek na priznanie starobného dôchodku, ktorý je všeobecne stanovený v článku 26 ods. 2 základného zákona, v období medzi 1. januárom a 31. decembrom 2012, jeho funkcia zaniká 31. decembra 2012.“

8 Rovnako pokiaľ ide o prokurátorov, podľa článku 29 ods. 3 základného zákona „s výnimkou generálneho prokurátora môžu prokurátori naďalej vykonávať funkciu až do dovŕšenia všeobecne stanovenej vekovej hranice na odchod do dôchodku“.

9 V tejto súvislosti článok 13 prechodných ustanovení stanovuje:

„Ak prokurátor dovŕši vek na priznanie starobného dôchodku, ktorý je všeobecne stanovený v článku 29 ods. 3 základného zákona, pred 1. januárom 2012, jeho funkcia zaniká 30. júna 2012. Ak dovŕši vek na priznanie starobného dôchodku, ktorý je všeobecne stanovený v článku 29 ods. 3 základného zákona, v období medzi 1. januárom a 31. decembrom 2012, jeho funkcia zaniká 31. decembra 2012.“

10 V zmysle § 90 písm. ha) zákona č. CLXII z roku 2011 o právnom postavení a odmeňovaní sudcov (ďalej len „zákon o sudcoch z roku 2011“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012, sudca odchádza do dôchodku, keď „dovŕšil vekovú hranicu na odchod do dôchodku, ktorá sa naňho uplatňuje…, s výnimkou predsedu Kúrie“.

11 Ďalej v súlade s § 34 písm. d) zákona č. CLXIV z roku 2011 o služobnom postupe prokurátorov a právnom postavení generálneho prokurátora, prokurátorov a ostatných zamestnancov prokuratúry „prokurátor ukončí vykonávanie svojej funkcie v deň, keď dovŕši vekovú hranicu na odchod do dôchodku, ktorá sa naňho uplatňuje“.

12 Navyše § 45 ods. 4 zákona č. CCI z roku 2011, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súlade so základným zákonom, zmenil s účinnosťou od 1. januára 2014 § 22 písm. d) zákona č. XLI o notároch z roku 1991. Tento paragraf 22 v novom znení stanovuje, že „notári ukončia vykonávanie svojich funkcií v deň, keď dovŕšia vekovú hranicu na odchod do dôchodku, ktorá sa na nich uplatňuje“.

13 § 18 ods. 1 zákona č. LXXXI z roku 1997 o dávkach sociálneho poistenia v oblasti dôchodkov (ďalej len „zákon Tny“) v znení účinnom do 31. decembra 2009 stanovoval:

„Nárok na starobný dôchodok zo sociálneho zabezpečenia má po dovŕšení veku 62 rokov každá osoba, ktorá bola v služobnom pomere aspoň 20 rokov.“

14 To isté ustanovenie v znení, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2010, teraz znie:

„Vek na vznik nároku na starobný dôchodok zo sociálneho zabezpečenia sa stanovuje takto:

a) 62 rokov pre všetky osoby narodené pred 1. januárom 1952,

b) 62 rokov a 183 dní pre všetky osoby narodené v roku 1952,

c) 63 rokov pre všetky osoby narodené v roku 1953,

d) 63 rokov a 183 dní pre všetky osoby narodené v roku 1954,

e) 64 rokov pre všetky osoby narodené v roku 1955,

f) 64 rokov a 183 dní pre všetky osoby narodené v roku 1956,

g) 65 rokov pre všetky osoby narodené v roku 1957 alebo neskôr.“

15 Podľa uvedeného § 18 ods. 2 má nárok na dôchodok v plnej výške každá osoba, ktorá:

„a) dovŕšila vekovú hranicu na odchod do dôchodku, ako je definovaná v odseku 1 vyššie, ktorá zodpovedá roku jej narodenia…, a

b) svoju funkciu vykonávala aspoň 20 rokov a

…“

16 Napokon na základe § 230 zákona o sudcoch z roku 2011 v prípade sudcov, ktorí pred 1. januárom 2013 dovŕšili novostanovený vek na povinné ukončenie služobného pomeru, funkcie tých sudcov, ktorí dovŕšili 62 rokov pred 1. januárom 2012, zanikajú 30. júna 2012, zatiaľ čo funkcie sudcov, ktorí dovŕšia vek 62 rokov v období medzi 1. januárom a 31. decembrom 2012, zanikajú 31. decembra 2012.

17 Rovnako § 160 zákona č. CLXIV z roku 2011 o služobnom postupe prokurátorov a právnom postavení generálneho prokurátora, prokurátorov a ostatných zamestnancov prokuratúry obsahuje ustanovenia, ktoré sú v podstate podobné tým, ktoré sú stanovené pre sudcov. Pokiaľ ide o notárov, bude sa na nich od 1. januára 2014 uplatňovať podobný režim ako na sudcov a prokurátorov, ako bolo uvedené v bode 12 tohto rozsudku.

Konanie pred podaním žaloby a konanie pred Súdnym dvorom

18 Komisia 17. januára 2012 zaslala Maďarsku výzvu, v ktorej zastávala názor, že si tento členský štát tým, že prijal vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa vekovej hranice uplatňovanej na sudcov, prokurátorov a notárov, ktorá má za následok povinné ukončenie služobného pomeru, nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo smernice 2000/78. Vo svojej odpovedi zo 17. februára 2012 uvedený členský štát spochybňuje nesplnenie si povinnosti, ktoré sa mu vytýka. Komisia vydala 7. marca 2012

odôvodnené stanovisko, v ktorom Maďarsko vyzvala, aby prijalo opatrenia potrebné na splnenie si povinností v lehote jedného mesiaca od jeho doručenia. Tento členský štát odpovedal listom z 30. marca 2012.

19 Keďže Komisia považovala túto odpoveď za neuspokojivú, podala 7. júla 2012 túto žalobu.

20 Samostatným podaním doručeným do kancelárie Súdneho dvora v ten istý deň Komisia podala návrh na uplatnenie skráteného súdneho konania upraveného v článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ktorému predseda Súdneho dvora uznesením z 13. júla 2012 vyhovel.

21 Dňa 16. júla 2012 Alkotmánybíróság (Ústavný súd) rozhodol, že časť maďarských právnych predpisov, ktoré Komisia napadla, zrušuje so spätnou účinnosťou. Na žiadosť kancelárie Súdneho dvora Komisia 25. júla 2012 zaujala k tomuto rozhodnutiu stanovisko a trvala na svojej žalobe, ako aj na návrhu na skrátené súdne konanie. Maďarsko teda 14. augusta 2012 predložilo svoje vyjadrenie k žalobe, v ktorom zaujalo stanovisko aj k následkom uvedeného rozhodnutia na túto vec.

O žalobe

Argumentácia účastníkov konania

22 Komisia tvrdí, že sporné ustanovenia sú v rozpore s článkom 2 a článkom 6 ods. 1 smernice 2000/78 v rozsahu, v akom zavádzajú neodôvodnenú diskrimináciu, a v každom prípade nie sú primerané ani nevyhnutné na dosiahnutie údajne oprávnených cieľov, ktoré uvádza Maďarsko.

23 Maďarsko na úvod tvrdí, že táto vec sa stala sčasti bezpredmetnou, keďže Alkotmánybíróság svojím rozsudkom zrušil § 90 písm. ha) a § 230 zákona o sudcoch z roku 2011 so spätnou účinnosťou. Preto treba konanie o zodpovedajúcej časti žaloby zastaviť. Komisia naopak zastáva názor, že tento rozsudok nemá na žalobu nijaký účinok.

O diskriminácii

24 Podľa Komisie dotknuté maďarské právne predpisy porušujú článok 2 smernice 2000/78 v rozsahu, v akom medzi sudcami, prokurátormi a notármi, ktorí dovŕšili vekové hranice na priznanie dôchodku stanovené týmito právnymi predpismi, a tými, ktorí môžu svoje funkcie naďalej vykonávať, zavádzajú diskrimináciu na základe veku. Zníženie vekovej hranice zo 70 rokov na 62 rokov, ktoré má za následok povinné ukončenie služobného pomeru sudcov, prokurátorov a notárov, totiž medzi osobami určitého povolania zavádza rozdielne zaobchádzanie na základe veku. Hoci Komisia uznáva, že Maďarsko môže voľne stanoviť vek odchodu do dôchodku pre tieto osoby, tvrdí, že nový režim podstatne ovplyvňuje dĺžku trvania pracovného pomeru medzi stranami, ako aj všeobecne vykonávanie profesijnej činnosti dotknutými osobami, keďže sa im bráni v tom, aby sa v budúcnosti zúčastňovali na aktívnom živote. Komisia v tejto súvislosti spresňuje, že okolnosť, že dotknuté osoby v minulosti podliehali priaznivejšiemu režimu, než je režim uplatniteľný na ostatných zamestnancov verejného sektora, nevylučuje, že uvedené právne predpisy predstavujú diskrimináciu.

25 Maďarsko namieta, že v prejednávanej veci neexistuje nijaká diskriminácia. Komisia totiž predmetné právne predpisy posúdila len izolovane bez toho, aby zohľadnila všeobecný kontext, do ktorého patria. Cieľom zníženia vekovej hranice, ktoré má za následok povinné ukončenie služobného pomeru v prípade osôb, ktoré patria do dotknutých profesijných kategórií, je konkrétne odstrániť pozitívnu diskrimináciu, ktorú tieto osoby využívali, keďže len tieto osoby, na rozdiel od ostatných zamestnancov verejného sektora, mohli nielen naďalej vykonávať funkciu až do dovŕšenia veku

70 rokov, ale v mnohých prípadoch aj kumulovať odmenu so starobným dôchodkom, na ktorý mali nárok od okamihu, keď dovŕšili vek odchodu do dôchodku. Cieľom reformy je tak vytvoriť rovnováhu v rámci všeobecnej pracovnoprávnej úpravy.

O odôvodnení diskriminácie

26 Komisia uvádza, že údajné rozdielne zaobchádzanie nie je odôvodnené v súlade s podmienkami stanovenými v článku 6 ods. 1 smernice 2000/78. Sporné vnútroštátne právne predpisy totiž nesledujú nijaký oprávnený cieľ a v každom prípade nie sú primerané. Dodržiavanie týchto podmienok sa vyžaduje nielen vo vzťahu k stanoveniu vekovej hranice, ktorá má za následok povinné ukončenie služobného pomeru, ale aj pokiaľ ide o zmeny tejto vekovej hranice.

27 Pokiaľ ide o existenciu „oprávneného cieľa“ v zmysle tohto ustanovenia, Komisia tvrdí, že podľa judikatúry Súdneho dvora môžu výnimku zo zásady zákazu diskriminácií na základe veku odôvodniť len ciele patriace do oblasti sociálnej politiky, ako sú napríklad ciele súvisiace s politikou zamestnanosti, trhu práce alebo odbornej prípravy. Z predmetných právnych predpisov pritom nevyplýva nijaký cieľ tohto druhu ani ho nemožno vyvodiť zo všeobecného kontextu, do ktorého tieto právne predpisy patria. Takáto nečinnosť je sama osebe v rozpore so smernicou 2000/78 v rozsahu, v akom bráni akémukoľvek súdnemu preskúmaniu zákonnosti a primeranosti uvedených právnych predpisov.

28 Ďalej Komisia uvádza, že Maďarsko počas fázy správneho konania v podstate uviedlo dva ciele, ktoré majú údajne sledovať dotknuté právne predpisy, a to predovšetkým zjednotenie pravidiel odchodu do dôchodku pre všetky osoby a subsidiárne uľahčenie nástupu mladých právnikov na súdy s cieľom vytvoriť „vyváženú vekovú štruktúru“.

29 Komisia sa však domnieva, že prvý cieľ nemožno považovať za „oprávnený“ v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 2000/78, keďže Súdny dvor vylúčil, že by ciele organizačnej povahy mohli odôvodniť diskrimináciu. Pokiaľ ide o tvrdenie Maďarska, podľa ktorého Súdny dvor vo svojom rozsudku z 21. júla 2011, Fuchs a Köhler (C-159/10 a C-160/10, Zb. s. I-6919), zaujal opačné stanovisko, a to že takéto ciele sú oprávnené, Komisia tvrdí, že tento rozsudok nemožno použiť na prejednávanú vec. V uvedenom rozsudku Súdny dvor totiž nerozšíril definíciu „oprávneného cieľa“ v zmysle tohto ustanovenia, ale konštatoval, že cieľ spočívajúci vo vytvorení „vyváženej vekovej štruktúry“ mladých a starších štátnych zamestnancov môže predstavovať „oprávnený cieľ“ politiky zamestnanosti a pracovného trhu. Bez ohľadu na skutočnosť, že tento „oprávnený cieľ“ môže mať „organizačné“ následky, a to najmä pokiaľ ide o zlepšenie efektivity verejnej služby súdnictva, tieto následky nemožno samy osebe považovať za „oprávnené ciele“.

30 Pokiaľ ide o druhý cieľ, Komisia poznamenáva, že tvrdenie založené na nahradení starších sudcov mladšími sudcami a na zlepšení kvality verejnej služby súdnictva, ktoré z toho údajne vyplýva, je nielen „prostým a strohým všeobecným tvrdením“, ktoré Súdny dvor v už citovanom rozsudku Fuchs a Köhler odmietol, ale aj určitou formou predsudku súvisiaceho s vekom. Smernica 2000/78 pritom smeruje práve k ochrane jednotlivcov proti takýmto predsudkom.

31 Vzhľadom na odôvodnenie obmedzenia Maďarsko tvrdí, že zo skutočnosti, že predmetné pravidlá, ktoré sa týkajú tak sudcov, ako aj prokurátorov a notárov, boli prijaté a nadobudli účinnosť počas toho istého obdobia, jasne vyplýva úmysel zákonodarcu zjednotiť v týchto oblastiach režim vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru, aby sa v rámci dotknutých povolaní vytvorila „vyváženejšia veková štruktúra“. Tieto ciele sú okrem iného „oprávnené“ v zmysle článku 6 ods. 1 uvedenej smernice, ako to priznala samotná Komisia.

O primeranosti a nevyhnutnosti predmetných vnútroštátnych ustanovení

32 Vzhľadom na dva ciele uvádzané Maďarskom, ktoré sporné vnútroštátne ustanovenia údajne sledujú, Komisia zastáva názor, že aj keby sa považovali za „oprávnené ciele“ v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 2000/78, tieto ustanovenia nie sú na dosiahnutie týchto cieľov primerané.

33 Po prvé uvedené ustanovenia nemôžu prispieť k dosiahnutiu cieľa, ktorým je zjednotenie veku odchodu do dôchodku, a to najmä vzhľadom na to, že služobný pomer sudcov a prokurátorov sa končí, keď dovŕšia dôchodkový vek, zatiaľ čo pracovný pomer ostatných zamestnancov verejnej služby sa skončí až vtedy, keď dovŕšia tento vek a v služobnom pomere odpracovali roky nevyhnutné na získanie starobného dôchodku v plnej výške. Ďalej existujú ešte výnimky, ako sú napríklad tie, ktoré sa týkajú predsedu Kúrie, generálneho prokurátora, ústavných sudcov alebo prokurátorov a právnych čakateľov prokuratúry. Napokon sudcovia, prokurátori a notári nemajú po dovŕšení veku odchodu do dôchodku – na rozdiel od ostatných profesijných kategórií spadajúcich do verejného sektora – možnosť požiadať o zachovanie svojich funkcií „v služobnom záujme“.

34 Po druhé, pokiaľ ide o cieľ spočívajúci v uľahčení zamestnávania mladých odborníkov vo verejnej službe súdnictva, Komisia zastáva názor, že spôsoby uplatňovania predmetných ustanovení nasvedčujú, že tieto ustanovenia neboli štruktúrované tak, aby dosiahli uvedený cieľ. Navyše neumožňujú, aby starší štátni zamestnanci odovzdávali skúsenosti mladším právnikom, ktorí začali vykonávať dotknuté povolania. Sledovaný cieľ by bolo možné dosiahnuť súdržnejším a trvalejším spôsobom tak, že by sa postupne znižovala veková hranica na povinné ukončenie služobného pomeru.

35 V tejto súvislosti Maďarsko namieta, že v skutočnosti je vďaka týmto ustanoveniam a zároveň možnostiam vymenúvania mladších právnikov pre generáciu „stredného veku“ na súdoch a prokuratúrach k dispozícii veľký počet vysokých pracovných miest. Aj keď sú starší sudcovia, prokurátori a notári nútení svoje funkcie opustiť, mnohí z nich funkcie naďalej vykonávajú. Skutočnosť, že tieto osoby svoje funkcie naďalej vykonávajú, a možnosť, že obsadia vysoké pracovné miesta, pritom zaručuje, že svojim mladším kolegom odovzdajú skúsenosti, ktoré získali.

36 Komisia tiež zastáva názor, že také rýchle a radikálne zníženie vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedených cieľov, a to vzhľadom na vážne dôsledky, ktoré takáto zmena môže mať pre dotknutých sudcov, prokurátorov a notárov. Títo sudcovia, prokurátori a notári sú totiž nútení opustiť svoje funkcie rýchlo a bez toho, aby mali čas prijať opatrenia, najmä finančnej povahy, aby čelili zníženiu svojho príjmu.

37 Maďarsko naopak zastáva názor, že prechodné obdobia týkajúce sa dotknutých osôb boli známe nie až pri prijatí sporných právnych predpisov, ale už od 20. júna 2011, keď maďarský Parlament prijal zákon č. LXXII z roku 2011, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony o právnom postavení v súlade so základným zákonom. § 10 ods. 1 tohto zákona č. LXXII z roku 2011 už totiž obsahoval „lehoty, v ktorých dochádza k ukončeniu služobného pomeru, ktoré budú tiež neskôr prebraté do zákona o sudcoch z roku 2011 a do prechodných ustanovení“. Za takýchto okolností sa dotknuté osoby mohli s prechodnými obdobiami stanovenými v sporných právnych predpisoch oboznámiť od júna 2011. Maďarsko dodáva, že v prípade notárov pravidlá znižujúce vekovú hranicu na povinné ukončenie služobného pomeru nadobudnú účinnosť 1. januára 2014, takže majú na prípravu ešte viac času.

O koherencii režimu

38 Komisia zdôrazňuje, že medzi spornými právnymi predpismi a maďarskou reformou všeobecného režimu dôchodkov neexistuje nijaká koherencia. Uvádza, že „v roku 2012 bude záväzne ukončený služobný pomer sudcov, prokurátorov a notárov, ktorí dovŕšili vek 62 až 70 rokov“, zatiaľ čo „v období rokov 2014 až 2022 sa bude všeobecne stanovený vek odchodu do dôchodku, a teda [povinná veková hranica na ukončenie služobného pomeru] uplatniteľná aj na sudcov, prokurátorov a notárov,

postupne zvyšovať zo 62 na 65 rokov“. Kombinácia týchto dvoch reforiem tak vedie k mimoriadne nevyváženej situácii, pokiaľ ide o prijímanie a povyšovanie mladých právnikov, keďže v rokoch 2012 a 2013 možno počítať s tým, že štát vykoná rozsiahle prijímanie osôb, aby sa obsadili voľné pracovné miesta, zatiaľ čo od roku 2014 – z dôvodu zvýšenia vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru – sa bude musieť tento proces prijímania značne spomaliť.

39 Podľa Maďarska je nekoherentnosť, na ktorú poukázala Komisia, len zdanlivá. Zvýšenie vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru možno totiž pozorovať v takmer všetkých členských štátoch, čo nespochybňuje vnútornú logiku sporných právnych predpisov. Tieto sporné právne predpisy viažu túto vekovú hranicu v prípade dotknutých povolaní práve na vek, keď sa priznáva nárok na starobný dôchodok, aby vek, ktorý sa uplatnil, zodpovedal hospodárskemu a demografickému vývoju, ktorý dôchodkový systém a politika zamestnanosti musia nevyhnutne sledovať. Politika členských štátov v oblasti dôchodkov je teda založená na úvahe, že veková hranica na povinné ukončenie služobného pomeru a vek, keď sa dotknutým osobám prizná nárok na starobný dôchodok, sa musia vždy vyvíjať spoločne, aby sa mohlo zaručiť optimálne uskutočnenie uvedených cieľov politiky zamestnanosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

O predmete žaloby

40 Na úvod treba preskúmať tvrdenie Maďarska, podľa ktorého treba zastaviť konanie o časti žaloby v rozsahu, v akom sa táto žaloba stala v dôsledku rozsudku, ktorý vydal Alkotmánybíróság, bezpredmetnou.

41 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že existencia nesplnenia si povinnosti sa musí posúdiť v závislosti od situácie, v ktorej sa členský štát nachádzal v čase uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, pričom na následné zmeny Súdny dvor nemôže prihliadnuť (pozri najmä rozsudky z 29. januára 2004, Komisia/Rakúsko, C-209/02, Zb. s. I-1211, bod 16, a z 19. júla 2012, Komisia/Taliansko, C-565/10, bod 22).

42 V prejednávanej veci je nesporné, že v čase, keď uplynula lehota stanovená Komisiou v odôvodnenom stanovisku, boli predmetné vnútroštátne ustanovenia platné. Navyše, ako na pojednávaní uznalo samotné Maďarsko, príslušné vnútroštátne orgány prijali na základe týchto ustanovení individuálne správne akty, ktorých predmetom bolo ukončiť pracovnoprávne vzťahy dotknutých osôb.

43 Dňa 16. júla 2012, teda po uplynutí uvedenej lehoty, ku ktorému došlo 7. apríla 2012, Alkotmánybíróság vydal rozsudok, ktorým zrušil § 90 písm. ha) a § 230 zákona o sudcoch z roku 2011.

44 Podľa Maďarska vzhľadom na to, že tento rozsudok stanovil neplatnosť uvedených § 90 písm. ha) a § 230 so spätnou účinnosťou, nemožno zastávať názor, že tieto ustanovenia boli platné v okamihu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku.

45 V tejto súvislosti však treba konštatovať, že v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 41 tohto rozsudku dátumom, ku ktorému musí Súdny dvor posúdiť existenciu nesplnenia si povinnosti, ktoré sa vytýka Maďarsku, je 7. apríl 2012. Spätná účinnosť rozsudku Alkotmánybíróság tak nemôže spôsobiť, že sa táto žaloba stane bezpredmetnou, keďže zrušenie § 90 písm. ha) a § 230 zákona o sudcoch z roku 2011 nastalo na základe udalosti, ku ktorej došlo po tomto dátume a ktorú z tohto dôvodu nemožno zohľadniť.

46 V každom prípade treba konštatovať, že uvedený rozsudok nemá nijaký účinok, pokiaľ ide o prechodné ustanovenia, ktoré stanovujú pravidlá podobné pravidlám obsiahnutým v § 90 písm. ha) a § 230 zákona o sudcoch z roku 2011. Ďalej, keďže zrušenie týchto ustanovení nemalo priamo vplyv na platnosť

týchto individuálnych aktov, ktorými boli ukončené pracovné pomery dotknutých osôb, týmto osobám sa ich funkcie automaticky nevrátia. Naopak, aby sa týmto osobám funkcie vrátili, treba, aby podali žaloby o neplatnosť uvedených aktov, čiže žaloby, ktorých výsledok je neurčitý, ako na pojednávaní potvrdilo samotné Maďarsko.

47 Preto treba rozhodnúť o celej žalobe.

O podstate žaloby

48 Na účely posúdenia dôvodnosti výhrady, ktorú Maďarsku vytýka Komisia, treba pripomenúť, že podľa článku 2 ods. 1 smernice 2000/78 „sa pod pojmom ‚zásada rovnakého zaobchádzania' rozumie, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1" tejto smernice. Článok 2 ods. 2 písm. a) tejto smernice spresňuje, že na účely uplatnenia jeho odseku 1 priama diskriminácia vzniká, keď sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo ako s inou osobou, ktorá sa nachádza v porovnateľnej situácii, na základe jedného z dôvodov uvedených v článku 1 tejto smernice (rozsudok z 13. septembra 2011, Prigge a i., C-447/09, Zb. s. I-8003, bod 42).

49 V prejednávanej veci je nepochybné, že sporné vnútroštátne ustanovenia stanovujú, že dotknutí sudcovia, prokurátori a notári automaticky ukončia vykonávanie svojich funkcií, keď dovŕšia vek 62 rokov.

50 Osoby vykonávajúce tieto povolania, ktoré dovŕšili vek 62 rokov, sa nachádzajú v situácii porovnateľnej so situáciou osôb, ktoré sú od nich mladšie a vykonávajú tie isté povolania. Prvé osoby sú však pre svoj vek nútené automaticky ukončiť vykonávanie svojich funkcií (pozri analogicky rozsudky Fuchs a Köhler, už citovaný, bod 34, ako aj Prigge a i., už citovaný, bod 44).

51 Sporné ustanovenia, podľa ktorých skutočnosť, že určité osoby dovŕšia vek odchodu do dôchodku stanovený týmito ustanoveniami, aby sa im priznal dôchodok, znamená automatické ukončenie pracovného pomeru, sa musia považovať za stanovujúce menej priaznivé zaobchádzanie s osobami, ktoré dovŕšili tento vek, v porovnaní so všetkými ostatnými pracujúcimi osobami. Takéto ustanovenia teda zavádzajú rozdielne zaobchádzanie priamo založené na veku, ako je uvedené v článku 2 ods. 1 a článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. októbra 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, Zb. s. I-8531, bod 51).

52 Maďarsko v tejto súvislosti tvrdí, že tieto ustanovenia v skutočnosti znížili vekovú hranicu na povinné ukončenie služobného pomeru s cieľom napraviť situáciu pozitívnej diskriminácie, z ktorej mali prospech sudcovia, prokurátori a notári na základe predtým platného režimu, keďže mohli na rozdiel od ostatných zamestnancov verejnej služby naďalej vykonávať funkciu až do dovŕšenia veku 70 rokov.

53 Takáto okolnosť však nemôže spochybniť existenciu rozdielneho zaobchádzania s osobami, ktoré musia ukončiť vykonávanie funkcií z dôvodu, že dovŕšili vek 62 rokov, a s tými, ktoré, keďže tento vek ešte nedovŕšili, môžu svoje funkcie vykonávať naďalej. Rozdielne zaobchádzanie na základe veku totiž vychádza zo samotnej existencie vekovej hranice, pri ktorej dosiahnutí dotknuté osoby ukončia vykonávanie svojich funkcií, a to bez ohľadu na vek uplatnený pre túto hranicu, a *a fortiori* pre hranicu, ktorá sa uplatňovala predtým.

54 Treba preto konštatovať, že predmetné ustanovenia zavádzajú rozdielne zaobchádzanie priamo založené na veku v zmysle článku 1 v spojení s článkom 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78.

55 Z článku 6 ods. 1 prvého pododseku smernice 2000/78 však vyplýva, že rozdiel v zaobchádzaní na základe veku nie je diskrimináciou, ak je v kontexte vnútroštátnych právnych predpisov objektívne a primerane odôvodnený oprávneným cieľom a ak sú prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa primerané a nevyhnutné (rozsudky Prigge a i., už citovaný, bod 77, ako aj z 5. júla 2012, Hörnfeldt, C-141/11, bod 21).

56 Treba teda overiť, či sú sporné ustanovenia odôvodnené oprávneným cieľom a či sú prostriedky použité na dosiahnutie tohto cieľa primerané a nevyhnutné, takže je dodržaná zásada proporcionality.

57 Pokiaľ ide po prvé o ciele sledované týmito ustanoveniami, treba najskôr uviesť, že nie je rozhodujúca okolnosť, ktorú uviedla Komisia, že z týchto ustanovení nevyplýva výslovne nijaký osobitný cieľ.

58 Z článku 6 ods. 1 smernice 2000/78 totiž nemožno vyvodiť, že skutočnosť, že dotknuté právne predpisy nespresňujú sledovaný cieľ, automaticky vylučuje, že by tieto právne predpisy mohli byť na základe tohto ustanovenia odôvodnené. Pokiaľ však takého spresnenie chýba, je dôležité, aby iné okolnosti vychádzajúce zo všeobecného kontextu dotknutého opatrenia umožňovali identifikáciu cieľa, ktorý je v jeho pozadí, na účely súdneho preskúmania tak jeho oprávnenosti, ako aj primeranosti a nevyhnutnosti prostriedkov použitých na dosiahnutie tohto cieľa (pozri rozsudky Fuchs a Köhler, už citovaný, bod 39, ako aj Hörnfeldt, už citovaný, bod 24).

59 Treba preto preskúmať tvrdenia, ktoré Maďarsko uviedlo v rámci konania pred podaním žaloby, ako aj vo svojich písomnostiach a na pojednávaní, podľa ktorých dotknuté rozhodnutia v podstate smerujú k dosiahnutiu dvoch cieľov, ktorými je jednak zjednotenie vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru v povolaniach, ktoré spadajú do verejnej služby, pričom sa zaručí životaschopnosť dôchodkového režimu, vysoká úroveň zamestnanosti, ako aj zlepšenie kvality a efektivity dotknutých činností pri vykonávaní spravodlivosti, a jednak zavedenie „vyváženej vekovej štruktúry“ uľahčujúcej prístup mladých právnikov k povolaniam sudcu, prokurátora a notára, ktorá im zaručí rýchlejší služobný postup.

60 Pokiaľ ide o oprávnenosť týchto cieľov, treba po druhé pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že cieľmi, ktoré možno považovať za „oprávnené“ v zmysle článku 6 ods. 1 prvého pododseku smernice 2000/78, a teda za spôsobilé odôvodniť výnimku zo zásady zákazu diskriminácie na základe veku, sú ciele patriace do sociálnej politiky, ako napríklad ciele spojené s politikou zamestnanosti, trhu práce alebo odbornej prípravy (pozri rozsudky z 5. marca 2009, Age Concern England, C-388/07, Zb. s. I-1569, bod 46; z 18. júna 2009, Hütter, C-88/08, Zb. s. I-5325, bod 41, ako aj Prigge a i., už citovaný, bod 81).

61 V súvislosti s cieľom spočívajúcim v zjednotení vekových hraníc na povinné ukončenie služobného pomeru v rámci povolaní patriacich do verejnej služby treba konštatovať, ako uvádza generálna advokátka v bode 63 stanoviska, že v rozsahu, v akom sledovanie takého cieľa umožňuje zabezpečiť dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania pre všetky osoby v danom sektore, a vo vzťahu k základnému prvku ich pracovného pomeru, ako je okamih odchodu do dôchodku, môže tento cieľ predstavovať oprávnený cieľ politiky zamestnanosti.

62 Pokiaľ ide o cieľ smerujúci k zavedeniu vyváženejšej vekovej štruktúry umožňujúcej prístup mladých právnikov k povolaniam sudcu, prokurátora a notára, stačí konštatovať, že Súdny dvor už mal príležitosť dospieť k záveru, že cieľ spočívajúci v zavedení vyváženej vekovej štruktúry mladých a starších štátnych zamestnancov na účely podpory zamestnávania a povyšovania mladých štátnych zamestnancov, optimalizácie riadenia zamestnancov a tým predchádzania prípadným sporom týkajúcim sa schopnosti zamestnanca vykonávať svoju činnosť po prekročení určitého veku, ktorý pritom sleduje poskytovanie kvalitnej služby súdnictva, môže predstavovať oprávnený cieľ politiky zamestnanosti a trhu práce (rozsudok Fuchs a Köhler, už citovaný, bod 50).

63 Hoci z predchádzajúcich úvah vyplýva, že sporné ustanovenia sú odôvodnené oprávnenými cieľmi, treba napokon ešte overiť, či dotknuté vnútroštátne ustanovenia predstavujú primerané a nevyhnutné prostriedky na dosiahnutie týchto dvoch cieľov.

64 Pokiaľ ide o prvý cieľ, tieto ustanovenia v zásade sú primeraným prostriedkom na dosiahnutie cieľa zjednotenia, ktorý Maďarsko sleduje, a to v rozsahu, v akom smerujú práve k tomu, aby odstránili, prípadne aspoň podstatne obmedzili rozdielnosť vekových hraníc na povinné ukončenie služobného pomeru v prípade všetkých povolaní patriacich do verejnej služby súdnictva.

65 Treba však ešte určiť, či uvedené ustanovenia tiež predstavujú prostriedok nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.

66 Na účely preskúmania, či dotknuté ustanovenia prekračujú rámec toho, čo je na dosiahnutie uvedeného cieľa nevyhnutné, a či nadmerne nezasahujú do záujmov dotknutých osôb, treba tieto ustanovenia umiestniť do legislatívneho kontextu, do ktorého patria, a zohľadniť tak ujmu, ktorú môžu spôsobiť osobám, na ktoré sa vzťahujú, ako aj prospech, ktorý z neho má spoločnosť vo všeobecnosti a jednotlivci, ktorí ju tvoria (pozri rozsudok z 12. októbra 2010, Rosenbladt, C-45/09, Zb. s. I-9391, bod 73).

67 V tejto súvislosti treba uviesť, že kategóriám osôb dotknutých uvedenými ustanoveniami bola do nadobudnutia ich účinnosti priznaná výnimka, ktorá im umožňovala naďalej vykonávať funkciu až do dovŕšenia veku 70 rokov, čo u týchto osôb vyvolalo dôvodné očakávanie, že budú funkciu vykonávať až do dovŕšenia tohto veku.

68 Predmetné ustanovenia pritom drasticky a podstatne znížili vekovú hranicu na povinné ukončenie služobného pomeru bez toho, aby stanovili prechodné opatrenia, ktoré by mohli chrániť legitímnu dôveru dotknutých osôb.

69 V dôsledku predmetných právnych predpisov, ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2012, sú tak všetci sudcovia a prokurátori, ktorí pred týmto dátumom dovŕšili vek 62 rokov, nútení opustiť svoje funkcie 30. júna 2012, teda po uplynutí obdobia šiestich mesiacov, a tí sudcovia a prokurátori, ktorí dovŕšili tento vek v období medzi 1. januárom a 31. decembrom 2012, ukončia vykonávanie svojich funkcií 31. decembra 2012, teda po uplynutí obdobia, ktoré v nijakom prípade neprekročí jeden rok a ktoré bude vo väčšine prípadov kratšie. Ďalej notári, ktorí dovŕšili vek 62 rokov pred 1. januárom 2014, ukončia vykonávanie svojich funkcií k tomuto dátumu, teda najneskôr dva roky po nadobudnutí účinnosti nového dôchodkového režimu.

70 Za týchto podmienok dotknuté osoby povinne a s konečnou platnosťou opustia trh práce bez toho, aby mali čas prijať opatrenia najmä hospodárskej a finančnej povahy, ktoré si takáto situácia vyžaduje, a to vzhľadom na okolnosť, že ich starobný dôchodok, ako bolo spresnené na pojednávaní, je najmenej o 30 % nižší než ich odmena a ukončenie služobného pomeru nezohľadňuje príspevkové obdobia, čo teda nezaručuje nárok na dôchodok v plnej výške.

71 Treba konštatovať, že Maďarsko nepredložilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla preukázať, že nijaké menej obmedzujúce opatrenie neumožnilo dosiahnuť dotknutý cieľ.

72 Tento členský štát síce tvrdil, že dotknuté osoby mali od roku 2011 možnosť predvídať zmeny ich dôchodkového režimu, keďže § 10 ods. 1 zákona č. LXXII z roku 2011, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony o právnom postavení v súlade so základným zákonom, už obsahoval „lehoty, v ktorých dôjde k ukončeniu služobného pomeru“, ktoré sa tiež preberú do zákona o sudcoch z roku 2011 a do prechodných ustanovení. Aj za predpokladu, že tieto lehoty mohli byť postačujúce na zabránenie tomu, aby dotknutým osobám vznikla akákoľvek ujma, treba uviesť, že Maďarsko vôbec

nespresnilo, že sporné právne predpisy umožňujú sudcom, prokurátorom a notárom predvídať zamýšľané zmeny ich dôchodkového režimu s dostatočnou mierou istoty a prijať nevyhnutné opatrenia.

73 Navyše Maďarsko neuviedlo ani dôvody, pre ktoré znížilo vek odchodu do dôchodku o osem rokov bez toho, aby stanovilo postupné rozvrhnutie tejto zmeny, zatiaľ čo zákon Tny nielen stanovoval, že k zvýšeniu veku odchodu do dôchodku o tri roky, a to zo 62 rokov na 65 rokov, dôjde od roku 2014 v priebehu obdobia ôsmich rokov, ale tiež nadobudol účinnosť 1. januára 2010, teda štyri roky pred jej uplatnením.

74 Ako pritom zdôraznila generálna advokátka v bode 66 stanoviska, tieto rozdiely medzi spornými ustanoveniami a zákonom Tny svedčia o tom, že záujmy tých, ktorých sa dotklo zníženie vekovej hranice na odchod do dôchodku, sa nezohľadnili rovnako ako záujmy ostatných zamestnancov verejnej služby, v prípade ktorých bola uvedená veková hranica zvýšená.

75 Vzhľadom na prechádzajúce úvahy treba vyvodiť záver, že predmetné ustanovenia nie sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa zjednotenia, ktorý uvádza Maďarsko.

76 Pokiaľ ide o druhý cieľ, týkajúci sa zavedenia vyváženejšej vekovej štruktúry uľahčujúcej prístup mladých právnikov k povolaniam sudcu, prokurátora alebo notára, ktorá im zaručuje rýchlejší služobný postup, treba zastávať názor, ako zdôrazňuje Maďarsko, že zníženie vekovej hranice na povinné ukončenie služobného pomeru má za následok uvoľnenie veľkého počtu pracovných miest, ktoré budú môcť obsadiť mladí právnici, ako aj urýchlenie fluktuácie a obnovy zamestnancov v dotknutých povolaniach.

77 Takéto účinky, ktoré sú z krátkodobého hľadiska zdanlivo pozitívne, však môžu spochybniť možnosť dosiahnuť „vekovú štruktúru“, ktorá by bola zo strednodobého alebo z dlhodobého hľadiska skutočne vyvážená.

78 Aj keď počas roka 2012 bude obnova zamestnancov dotknutých povolaní podliehať veľmi výraznému zrýchleniu z dôvodu okolnosti, že osem vekových tried sa nahradí jedinou, a to vekovou triedou roka 2012, táto miera fluktuácie bude v roku 2013, keď sa bude musieť nahradiť len jedna veková trieda, podliehať takisto radikálnemu spomaleniu. Navyše táto miera fluktuácie bude čoraz pomalšia, a to v rozsahu, v akom sa bude veková hranica na povinné ukončenie služobného pomeru podľa § 18 ods. 1 zákona Tny postupne zvyšovať zo 62 rokov na 65 rokov, čo dokonca spôsobí zhoršenie možností prístupu mladých právnikov k povolaniam v súdnictve.

79 Z toho vyplýva, že predmetné ustanovenia nie sú primerané na dosiahnutie cieľa, ktorým je zavedenie vyváženejšej „vekovej štruktúry“.

80 Za týchto podmienok treba zastávať názor, že sporné vnútroštátne ustanovenia zavádzajú rozdielne zaobchádzanie, ktoré nedodržiava zásadu proporcionality, a preto treba žalobe Komisie vyhovieť.

81 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba konštatovať, že Maďarsko si tým, že prijalo vnútroštátny režim, ktorý stanovuje, že dovŕšením veku 62 rokov zaniká služobný pomer sudcov, prokurátorov a notárov, čo vedie k rozdielnemu zaobchádzaniu na základe veku, ktoré nie je primerané sledovaným cieľom, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 2 a článku 6 ods. 1 smernice 2000/78.

O trovách

82 Podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Maďarsko na náhradu trov konania a to nemalo úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ho na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Maďarsko si tým, že prijalo vnútroštátny režim, ktorý stanovuje, že dovŕšením veku 62 rokov zaniká služobný pomer sudcov, prokurátorov a notárov, čo vedie k rozdielnemu zaobchádzaniu na základe veku, ktoré nie je primerané sledovaným cieľom, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 2 a článku 6 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní.**

2. **Maďarsko je povinné nahradiť trovy konania.**

Podpisy